

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Strafrecht en publieke opinie: een onderzoek naar de relatie tussen de strafrechtspleging en het publiek, met bijzondere aandacht voor het Openbaar Ministerie
Noyon, L.

Citation

Noyon, L. (2021, November 3). *Strafrecht en publieke opinie: een onderzoek naar de relatie tussen de strafrechtspleging en het publiek, met bijzondere aandacht voor het Openbaar Ministerie*. Meijers-reeks. Boom Juridisch. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3239250>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3239250>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

13.8.1 Logboek

Nr	Nr	Duur	Activiteit	Nr	Nr.	Duur	Activiteit
1	27	1:30	Kennismaken parket 1	34	139	2:50	Parket 2 – zitting
2	48	1:30	Kannismaken parket 2	35	140	1:20	Parket 3
3	51	1:00	Kennismaken parket 3	36	141	1:00	Parket 1
4	53	2:00	Bewonersbijeenkomst	37	145	0:35	Parket 2
5	55	0:45	GESprek parketleiding parket 1	38	146	6:00	Parket 1 – zitting
6	60	1:15	Parket 1	39	150	1:45	Parket 2
7	65	1:15	Parket 1	40	151	2:00	Parket 3
8	67	1:45	Parket 2	41	153	1:00	Parket 1
9	69	8:00	Parket 1	42	156	1:10	Parket 2
10	76	0:45	Parket 2 – zitting	43	158	7:35	Parket 1 – zitting
11	78	1:30	Parket 2 – zitting	44	160	2:30	Parket 1 – zitting
12	80	1:45	Overleg PMO	45	162	1:45	Parket 2 – zitting
13	81	1:00	Parket 1	46	163	2:25	Parket 3
14	83	3:30	Parket 1 – zitting	47	165	1:45	Parket 1
15	86	1:20	Parket 1	48	167	7:00	PaG
16	91	1:05	Parket 2	49	170	3:30	Parket 2 – zitting
17	93	2:15	Parket 2 – zitting	50	171	1:30	Parket 1
18	94	2:30	Parket 1	51	174	1:15	Parket 2
19	99	0:30	Parket 1	52	175	1:15	Parket 1
20	100	2:00	Parket 3 – zitting	53	177	1:20	Parket 2
21	101	1:20	Parket 2	54	178	1:00	Parket 1
22	104	0:55	Parket 2 – zitting	55	180	0:50	Parket 2
23	105	1:30	Parket 1	56	181	3:30	Parket 1
24	109	0:50	Parket 2	57	185	2:00	Parket 1
25	113	1:25	Overleg PMO	58	188	3:30	Parket 2 – zitting
26	116	0:55	Parket 2	59	190	0:45	Parket 1
27	118	1:30	Overleg PMO	60	191	0:45	Parket 2
28	119	2:55	Parket 2	61	196	1:00	PaG
29	122	1:45	Parket 1	62	199	3:15	PaG
30	123	1:00	Parket 2	63	202	1:20	Parket 2
31	125	1:15	Parket 3	64	203	1:00	Parket 1
32	130	1:00	Parket 2	65	206	2:40	Parket – zitting
33	136	1:20	Parket 1				

13.8.2 Codeboek Atlas-TI

Interne actoren

1.1: Perscluster

1.3: Social Media Team

Regievoering

2.1: Interne regievoering 1: op parket

2.2 Interne regievoering 2: PaG

Externe actoren

3.1: Politie

3.2: Bestuur

3.3: Driehoek

3.4: Rechtspraak

3.5: Protocol Maatschappelijke Onrust

3.6: Slachtofferadvocaat

3.7: Advocaat verdachte

3.8: Reclassering

Journalisten

4.1: Type journalist 1: regionaal

4.2: Type journalist 2: landelijk

4.3: Type journalist 3: obscuur

Ontstaan van mediaberichtgeving

4.4: hoe persberichtgeving ontstaat 1: de regel

4.5: hoe persberichtgeving ontstaat 2: media doen zelf onderzoek

4.6: Hoe persberichtgeving ontstaat 3: het Om zoekt het zelf op door persbericht of tweet

4.7: hoe persberichtgeving ontstaat 4: het OM zoekt het zelf op door journalisten actief te benaderen

Beeldbepalende kenmerken

5.1: Vertrouwensrelatie

5.2: Opzoeken grens

5.3: Framing/ verhalende berichten

5.5: Oriëntatie op aantallen

5.6: ratio: alles wat op de zitting gebeurt is openbaar

5.7: Reputatielogica

5.8: Nadruk vooronderzoek/ primeurzucht journalisten

Afremmen/bevorderen mediaberichtgeving

6.1 Gas1: 'Leuk verhaal'

6.1 Gas2: overig

6.1: Gas3: instrumenteel (opsporingsdoel)

6.1: Gas4: instrumenteel (generaal preventief)

6.1: Gas6: demonstratie (optreden OM/ misstand)

6.2: Rem1: Onrust

- 6.2: Rem2: Overig
- 6.2: Rem3: Lange duur
- 6.2: Rem4: Reputatieschade (niet door vertraging)
- 6.2: Rem5: slachtofferbelangen
- 6.2: Rem6: onderzoeksbelang
- 6.3: Maatwerk 1: Brandsma
- 6.3: Maatwerk 2: Geen rem/gas door interne omstandigheid
- 6.3: Maatwerk 3: Overig

Beoordelingskader

- 7.1: Normatieve/ positiefrechtelijke dimensie
- 7.2: Typen publiek
- 7.4: Vertrouwen/ wantrouwen
- 7.5: Langetermijneffecten

Methodologische reflectie

- X: (Reflectie op) methodologie

Overige codes (niet gegroepeerd)

- Y01: Social media (niet zijnde SMT)
- Y02: Persconferenties
- Y03: Lekken
- Y04: Misdaadcollege
- Y05: Mediadag (PaG)
- Y06: (sfeer van) gemaakte fouten
- Y07: Veilige Publieke Taak
- Y08: Supersnelrecht
- Y09: Uitstapjes naar/ vermenging opsporingsberichtgeving
- Y10: Commissie Fokkens
- Y11: Etnische dimensie
- Y12: Politieke dimensie
- Y13: Bekende Nederlander
- Y14: Ernstige bezwaren (door media-aandacht)
- Y15: 'Beperkingen'
- Y16: Talkshow
- Y17: corrigeren fouten journalisten
- Y18: dynamiek publieke arena
- Y19: invloed pers op strafvorderlijke beslissingen
- Y20: embedded journalistiek
- Y21: politiegeweld
- Y22: Terrorisme
- Y23: Achtergrondartikel/ -reportage
- Y24: 'trial by media'
- Y25: beperkte capaciteit journalistiek
- Y26: (Bij)effecten digitale verstrekking
- Z1-Z38 (*ivm anonimisering niet opgenomen*)

13.8.3 Topiclijst focusgroepen

1 Journalistiek

- *Vijf eigenschappen goede journalist*
- *Belangrijk op goede voet te staan?*
- *In hoeverre serviceverleners?*
- *Wie is afhankelijk van wie?*
- *Willen journalisten persberichten? Willen journalisten een-op-een-info?*
- *Objectiviteit journalisten?*

2A. Chronologie

- *Is er een moment waarop het OM bij uitstek naar buiten treedt? Voorkeursmoment?*
- *Verschillende fasen doorlopen*
- *Wat is procesinfo? 'leken, schatting? Fishing expeditions / beperkingen / corrigeren onjuiste berichtgeving*
- *Veranderingen: zijn journalisten er steeds eerder bij?*

2B. Inhoudelijk

- *Vrij zaken uit te kiezen?*
- *Vrij kiezen toon?*
- *Verandering: vrijer/ minder vrij dan vroeger?*

3A. Wat is een goede persvoorlichter?

- *Welke eigenschappen nodig?*
- *Bepalen wat in de pers komt?*
- *(en wat niet)*

3B. Wat is goed/ wat slecht voor reputatie OM?

- *Wat voor situaties meest afbreuk?*
- *Hoe is dit van belang in werkzaamheden?*

4. Grenzen aan voorlichting.

- *Laatste tijd veel over te doen*
- *wat mag niet gezegd over vde?*
- *Inh/ toon/ schuld / moment*

5. Relatie andere spelers

- *politie: altijd aan zelfde kant touw?*
- *'defensieve' / sociale media / gezag*
- *Wat zijn evt. moeilijkheden?*
- *Rechtspraak/ bestuur/ druk/*

6. Rondvraag

13.9.1 *Topiclijst interviews*

Toelichting:

- Type interviews: semi-gestructureerd;
- Duur: in uitnodigingen vraag ik om een interview van max 1 uur;
- Onderstaande vragen zijn niet uitputtend/ volledig; het gaat om een topiclijst (hoewel wel als vragen geformuleerd). De bedoeling van de interviews is dat steeds op de gegeven antwoorden wordt doorgevraagd;
- Er zijn vier categorieën van respondenten:
 - (1) respondenten die betrokken zijn geweest bij de uitvoering van burgerfora;
 - (2) respondenten die op de achtergrond betrokken zijn geweest bij de organisatie;
 - (3) externen die als voorzitter zijn gevraagd (bijv. journalisten);
 - (4) leden van de LCS.

In sommige gevallen is sprake van overlap, zo zijn er respondenten die zowel lid waren van de LCS als aanwezig waren bij burgerfora;

- Aan alle respondenten worden, op de externen (3) na, ‘algemene vragen’ gesteld, die het doel hebben om de respondent in algemene zin te laten reflecteren op burgerraadpleging;
- Voor elk van de categorieën is (daarnaast) een set vragen opgesteld die specifiek zijn voor hun rol. Met deze vragen wordt beoogd herinneringen aan de burgerfora/LCS op te halen en zo – waar mogelijk – het verleden te reconstrueren.

1. *Doornemen vooraf aan interview:*

- (1) Verzoek interview te mogen opnemen. Reden: niet te hoeven meeschrijven. In dat verband: toelichting op vertrouwelijkheid, in uiteindelijke publicatie worden geen namen genoemd en is niks herleidbaar tot personen.
- (2) Toelichting onderzoek: de achtergrond van dit onderzoek is de signalering dat de praktijk lijkt te zoeken naar hoe ze zich tot de publieke opinie moet verhouden. Het doel van dit onderzoek is om aan de gedachtevorming bij te dragen. Aan dit onderzoek is toestemming verleend door het College van Procureurs-Generaal.
- (3) Opzet interview: Eerst wil ik u enkele algemene vragen stellen over burgerraadpleging mbt straftoemeting, daarna enkele vragen toegespitst op de rol die u hierbij in het verleden gespeeld hebt en uw mogelijke herinneringen daaraan. [dwz: ofwel over rol binnen LCS, ofwel herinneringen aan burgerfora waarbij aanwezig geweest].

2. *Algemene vragen:*

- (1) *Wat is, wat u betreft, de reden waarom het OM burgerraadplegingen houdt? En wat zijn, denkt u, de belangrijkste redenen dat het OM dit doet?*
- (2) *Kunt u enkele – potentiële – voor- en nadelen noemen van burgerraadplegingen?*

- (3) *Hoe zou u, bijvoorbeeld in steekwoorden, omschrijven hoe burgers in het algemeen over straffen denken?*
 - (4) *Werd/ wordt de mening van burgers teveel/ te weinig/ precies goed meegenomen in de strafrechtspraktijk?*
 - (5) *Zou het OM meer/ minder naar burgers moeten luisteren? Op beleidsniveau/ zaaksniveau?*
 - (6) *Zou de ZM meer/ minder naar burgers moeten luisteren? Op beleidsniveau/ zaaksniveau? Zou de ZM (ook) burgerraadplegingen moeten organiseren?*
3. *Vragen respondent categorie 1:*
- (1) *Kunt u, bijvoorbeeld in steekwoorden, aangeven wat u van de burgerfora het meest is bijgebleven?*
 - (2) *Voor wie worden/ werden burgerfora georganiseerd?*
 - (3) *Kunt u zeggen wat – naar uw indruk – het doel was van burgerfora? dienen burgerfora primair voor burgerconsultatie, -participatie of iets anders?*
 - (4) *Kunt u zeggen welke (vijf) factoren het meest van belang zijn voor het organiseren van een ‘goed’ burgerforum?*
 - (5) *Terugkijkend, wat beschouwt u als meest en wat als minst geslaagd van de burgerfora waar u bij betrokken bent geweest?*
 - (6) *Wat denkt u dat het effect is van de burgerfora op de beeldvorming over het OM? En wat denkt u dat het OM met burgerfora in potentie zou kunnen bereiken?*
 - (7) *Weet u of er, in de media of elders, over deze burgerfora is bericht? Was/ waren er journalisten bij aanwezig, weet u waarom wel/ niet?*
 - (8) *Vindt u dat de burgerfora voldoende onder de aandacht zijn gebracht?*
 - (9) *Heeft u na afloop van de burgerfora informatie gekregen over wat met de resultaten is gedaan/ bent u daarbij betrokken geweest?*
 - (10) *U bent betrokken geweest bij het burgerforum over [...] te [...]. Kunt u aangeven wat hiervan in uw beleving de betekenis is geweest?*
 - (11) *Kunt u zich iets herinneren van hoe de avond is geadministreerd? Waarom ging dat op die manier?*
 - (12) *Nadien is de Aanwijzing [...] gewijzigd. Op welke wijze denkt u dat rekening is gehouden met de uitkomsten van uw burgerforum?*
 - (13) *Kunt u me enkele voorbeelden geven van aanpassingen in aanwijzingen die zijn te herleiden tot het verhandelde op een burgerforum/ uitkomsten van OM-enquêtes?*
 - (14) *Welke uitkomsten van uw burgerforum beschouwde u als meest verrassend?*
 - (15) *Vindt u het jammer dat de burgerfora tegenwoordig niet meer bestaan?*
4. *Vragen respondent categorie 2:*
- (1) *Wat was uw rol bij het organiseren van burgerfora?*
 - (2) *Voor wie worden/ werden burgerfora georganiseerd?*
 - (3) *Kunt u zeggen wat – naar uw indruk – het doel was van burgerfora?*

- (4) *Dienen burgerfora primair voor burgerconsultatie, -participatie of iets anders?*
 - (5) *Kunt u zeggen welke (vijf) factoren het meest van belang zijn voor het organiseren van een 'goed' burgerforum?*
 - (6) *Terugkijkend, wat beschouwt u als meest en wat als minst geslaagd van de burgerfora waar u bij betrokken bent geweest?*
 - (7) *Wat denkt u dat het effect is van de burgerfora op de beeldvorming over het OM? En wat denkt u dat het OM met burgerfora in potentie zou kunnen bereiken?*
 - (8) *Weet u of er, in de media of elders, over deze burgerfora is bericht? Was/waren er journalisten bij aanwezig, weet u waarom wel/ niet?*
 - (9) *Vindt u dat de burgerfora voldoende onder de aandacht zijn gebracht?*
 - (10) *Heeft u na afloop van de burgerfora informatie gekregen over wat met de resultaten is gedaan/ bent u daarbij betrokken geweest?*
 - (11) *Kunt u zich iets herinneren van hoe de avonden werden geadministreerd? Waarom ging dat op die manier?*
 - (12) *Op welke manier werden de verschillende burgerfora en internetenquêtes samengevoegd/ op welke manier werd tot een geaggregeerd verslag gekomen?*
 - (13) *Als ik naar de notulen van de verschillende burgerfora/ uitkomsten van OM-enquêtes kijk, lijkt het me niet mee vallen om te bepalen hoe dit moet worden omgezet naar een (concrete aanpassing in een) Aanwijzing. Kunt u me vertellen hoe dit in zijn werk gaat?*
 - (14) *Kunt u zich herinneren welke uitkomsten van burgerraadpleging u het meest verrassend vond?*
 - (15) *Kunt u me enkele voorbeelden geven van aanpassingen in aanwijzingen die zijn te herleiden tot het verhandelde op een burgerforum/ uitkomsten van OM-enquêtes?*
 - (16) *Vindt u het jammer dat de burgerfora tegenwoordig niet meer bestaan?*
5. *Vragen respondent categorie 3:*
- (1) *Kunt u zich herinneren op welke manier u bij de burgerfora betrokken bent geraakt?*
 - (2) *Wat was uw rol op de avond(en) zelf?*
 - (3) *Waarom – denkt u – dat het OM u hiervoor heeft benaderd?*
 - (4) *Hoe kijkt u op de avond(en) terug? Kunt u, bijvoorbeeld in steekwoorden, aangeven wat u van de burgerfora het meest is bijgebleven? Vielen u bepaalde zaken op aan aanwezige OM'ers?*
 - (5) *Kunt u zeggen wat – naar uw indruk – het doel was van burgerfora?*
 - (6) *Heeft u nadien nog met het OM contact gehad over de burgerfora?*
 - (7) *Weet u of er, in de media of elders, over deze burgerfora is bericht? Was/waren er journalisten bij aanwezig, weet u waarom wel/ niet?*
 - (8) *Heeft u na afloop van de burgerfora informatie gekregen over wat met de resultaten is gedaan?*
 - (9) *Welke uitkomsten van uw burgerforum beschouwde u als meest verrassend?*

4. *Vragen respondent categorie 4:*

- (1) *In welk jaar werd u lid van de LCS? En in welk jaar zwaaide u af?*
- (2) *Voor leden vanaf het begin: kunt u zich herinneren met welk doel de LCS aan de slag ging, wie daarin de belangrijkste initiatiefnemers waren, enz?*
- (3) *Voor leden van later: wat waren de voornaamste bezigheden van de LCS bij uw aantreden?*
- (4) *Wat zou u noemen als belangrijkste doelen van de LCS? Is hier in de loop van uw lidmaatschap – naar uw indruk – verandering in gekomen?*
- (5) *Wat is – wat u betreft – het belangrijkste dat de LCS tijdens uw lidmaatschap heeft bereikt?*
- (6) *Kunt u omschrijven op welke manier een Aanwijzing strafvoordering tot stand komt?*
- (7) *Wie neemt normaal gesproken het initiatief tot het opstellen van een nieuwe/aangepaste Aanwijzing?*
- (8) *Van welke kanten/ door welke actoren wordt/ werd er bij het opstellen van zo'n Aanwijzing invloed uitgeoefend?*
- (9) *Het is altijd moeilijk te bepalen wat het afzonderlijke gewicht is van verschillende informatiebronnen, wanneer er bij het opstellen van een Aanwijzing meerdere worden geraadpleegd. Kunt u in de hiervoor genoemde bronnen van invloed een rangorde aanbrengen/ percentages schatten welke de meeste invloed hadden?*
- (10) *Als ik naar de notulen van de verschillende burgerfora / uitkomsten van OM-enquêtes kijk, lijkt het me niet mee vallen om te bepalen hoe dit moet worden omgezet naar een (concrete aanpassing in een) Aanwijzing. Kunt u me vertellen hoe dit in zijn werk gaat?*
- (11) *Kunt u zich herinneren welke uitkomsten van burgerraadpleging u het meest verrassend vond?*
- (12) *Kunt u me enkele voorbeelden geven van aanpassingen in aanwijzingen die zijn te herleiden tot het verhandelde op een burgerforum/ uitkomsten van OM-enquêtes?*
- (13) *Vindt u het jammer dat de burgerfora tegenwoordig niet meer bestaan?*

13.9.2 *Overzicht van aangehaalde niet-gepubliceerde literatuur*

- Beunders, H.J.G., De Wolff, L.J. 'Het rechtsgevoel van het maatschappelijk middenveld. Een onderzoek naar opvattingen binnen het maatschappelijk middenveld over oplichting en dieren mishandeling.' dd. augustus 2011 (62 pp.).
- Beunders, H.J.G., De Wolff, L.J. 'Het rechtsgevoel van het maatschappelijk middenveld. Een onderzoek naar opvattingen binnen het maatschappelijk middenveld over de juiste strafmaat en modaliteit in geval van verkrachting, alsmede in geval van vermoeden wapenbezit.' dd. november 2011 (55 pp.).
- Bullock, T., Ravoo, G., Vermeulen, A., Walraven, J. 'Adviesrapport burgerfora.' dd. 10 juni 2010 (54 pp.).
- Lünnemann, K., Ter Woerds, S. (m.m.v. De Meere, F., Moll, M.). 'Het raadplegen van burgers. Op zoek naar een kader voor burgerraadpleging door het Openbaar Ministerie. Notitie deelonderzoek 2.' dd. 6 juni 2008 (21 pp.).
- Ullah, K. 'Misdaadpraat. Jongerenpanel.' dd. juni 2012 (19 pp.).
- Van der Valk, P. 'Voorlopige samenvatting van de ervaringen van de burgerfora.' dd. 10 mei 2010 (3 pp.).

13.9.3 *Voorbeeld van wervingstekst burgerforum*

PRAAT MEE: WELKE STRAF IS PASSEND VOOR STRAATROOF?

14 mei 2013 – Arrondissementsparket Noord-Holland

Stel, u wordt op straat beroofd van uw smartphone. U krijgt ook nog een klap en valt. Welke straf verdient de dader? Praat hierover op 2 juli 2013 mee tijdens een burgerforum bij het Openbaar Ministerie (OM) Noord-Holland.

Het doel van het burgerforum

Het OM brengt dagelijks verdachten van een misdrijf voor de rechter en formuleert daarvoor een strafeis. Maar wat vindt de samenleving eigenlijk van de hoogte van deze strafeisen? Vindt u de strafeisen te mild, te hoog of moet er op andere wijze bestraft worden?

Het OM nodigt u uit voor het burgerforum om onder leiding van een officier van justitie te discussiëren over wat een passende strafeis is in een aantal fictieve zaken. Hierbij is onder meer een officier van justitie aanwezig.

Meld je aan!

Op 2 juli 2013 vindt het burgerforum plaats in Haarlem. Bent u geïnteresseerd in strafrecht en wilt u graag meedenken met het OM? U kunt zich hier opgeven. Opgeven kan **tot 10 juni 2013**.

Uit de aanmeldingen wordt een selectie gemaakt om een zo gevarieerd mogelijke samenstelling van het burgerpanel te krijgen. Een precieze datum wordt zo snel mogelijk bekendgemaakt. Het burgerforum zal in de avonden plaatsvinden.

In de afgelopen jaren zijn in diverse arrondissementen burgerfora gehouden. Zo zijn in 2010 in Noord-Holland (Alkmaar) burgerfora gehouden over openlijk geweld en bedreiging. Deze waren mede aanleiding om de strafeisen in dergelijke zaken te verhogen.

13.9.4 Voorbeeldcasus burgerfora

Casus burgerfora voorjaar 2013 (relatief kort)

Een 25-jarige man loopt op klaarlichte dag bellend met zijn smartphone op straat. Hij wordt van achteren benaderd door de verdachte. De verdachte trekt de smartphone uit zijn handen en gaat ervandoor.

- 1) De diefstal vindt plaats om 22:00 uur 's avonds als het helemaal donker is en er weinig mensen meer op straat zijn.
- 2) Het slachtoffer slaat de dader tijdens de diefstal hard op zijn gezicht. De dader houdt hier een blauw oog aan over.
- 3) De 25-jarige man wordt overvallen terwijl hij stomdronken over straat waggelt.

*Casus burgerfora voorjaar 2010 (relatief lang)*¹

Casus Openlijke geweld

Mark heeft op zaterdag 30 juni in café “De Haven” in Hoorn ruzie gekregen met Jan. Jan heeft de vriendin van Mark beledigd en geroepen “dat hij nooit met zo’n sloerie zou gaan”. Mark is toen direct op Jan afgelopen en heeft geëist dat Jan zijn woorden terug zou nemen. Jan had hier geen zin in. “Ze is toch een sloerie!” riep hij en duwde Mark van zich af. Jan werd vervolgens door zijn vrienden mee genomen om escalatie tussen die twee te voorkomen. De vrienden van Mark; Jim, Cas en Simon, zagen de ruzie gebeuren. “Dat moet je niet pikken joh” zei Cas tegen Mark. “We moeten hem een lesje leren” voegde Simon daar nog aan toe. Een van hen wist nog dat Jan op woensdagavond altijd trainde bij voetbalvereniging VV Hoorn. Ze spreken af om woensdag bij Jan, na afloop van zijn training, nog eens verhaal te gaan halen.

Op woensdag 3 juli staan Mark, Jim, Cas en Simon op het parkeerterrein bij VV Hoorn op Jan te wachten. “Hij moet zijn woorden terug nemen” zegt Mark “anders sla ik hem helemaal ik elkaar”.

Als even later de training is afgelopen, komt Jan het parkeerterrein opgelopen. Hij wil net zijn fiets pakken, als hij de mannen ziet staan. “Foute boel” denk hij, en stapt snel op zijn fiets. Als hij weg wil fietsen, hoort hij ineens een hoop geschreeuw en voelt hij dat hij van zijn fiets wordt getrokken. Wat er precies tegen hem gezegd wordt, kan hij zich niet meer herinneren, maar voor hij het weet krijgt hij een stomp tegen zijn achterhoofd. Hij wankelt en voelt nog een stevige stomp tegen zijn schouder. Dan beland hij op de grond en voelt dat er flink tegen hem geschopt wordt. Even plotseling als het begonnen is, houdt het geweld ook weer op. Hij ziet nog net dat Jim, Mark, Cas en Simon wegrennen. Dan hoort hij een stem roepen “bel 112, bel 112” en ziet hij gezicht van een van zijn clubgenoten boven zijn hoofd. “Rustig maar” zegt deze “de ambulance is onderweg”.

¹ Casus is afkomstig uit burgerforum Alkmaar. Op burgerfora in andere arrondissementen zijn de plaatsnamen gewijzigd naar plaatsen in de regio.

De dagvaarding

Alle verdachten, Jim, Mark, Cas en Simon, worden vervolgd wegens openlijk geweld.

De tenlastelegging voor alle vier luidt: Dat hij op of omstreeks 3 juli 2009 te gemeente Hoorn met een ander of anderen, op of aan een parkeerterrein gelegen aan het voetbalveld VV Hoorn, in elk geval op of aan de openbare weg, openlijk en in vereniging geweld heeft gepleegd tegen Jan welk geweld bestond uit het vastpakken en het van de fiets trekken en/of het een of meermalen (met de vuisten) slaan op/tegen het achterhoofd of de schouder, althans het lichaam, van die Jan en/of het schoppen tegen de benen en/of het hoofd, althans het lichaam van die Jan.

Requisitoir tot de eis

“Deze zaak heeft als voorgeschiedenis een ruzie in het café op 30 juni 2009. Na de ruzie spraken Mark, Jim, Cas en Simon af Jan een ‘lesje te leren’. Dit gebeurde op een later moment, namelijk op 3 juli 2009 op het parkeerterrein van VV Hoorn.

De bewijsmiddelen in het dossier (de aangifte door slachtoffer Jan, de verklaring van verdachte Simon, de verklaringen van de overige drie verdachten over de aanloop van de zaak en de camerabeelden) hebben mij doen komen tot mijn eis. Verdachte Simon heeft verklaard dat Mark aan de fiets van het slachtoffer Jan is gaan hangen en waardoor werd verhinderd dat Jan wegging. Simon probeert hiermee zijn rol te verkleinen.

Ik hecht er aan te melden dat het hier gaat om een stevig strafbaar feit. Mishandeling in een openbare ruimte noemen we openlijk geweld. Het slachtoffer is wel bewust opgezocht, toen hij probeerde te vluchten werd dit verhinderd, waarna hij in elkaar is geslagen. Buitenstaanders hebben het slachtoffer opgevangen en de ambulance gebeld. De rust in de openbare ruimte werd door deze zaak aangetast.

Alles ik dit alles overzie kom ik tot de volgende eis.....”.

Op dit moment werd de zitting bevroren.

13.9.5 Voorbeeld van notitiewijze burgerfora type B, uit burgerforum voorjaar 2010 Almelo

Gevangenisstraf ronde 1			
Cas (recidive van feit gepleegd toen hij < 18 was)	Mark (vorige jaar nog veroordeeld)	Simon (4 jaar geleden veroordeeld)	Jim (first offender)
2 weken	4 maanden onvoorwaardelijk + agressietraining	2 jaar en cursus	1 maand voorwaardelijk (minder dan de rest is ook niet eerder veroordeeld)
2 weken	4,5 jaar, volgende keer TBS	4 maanden en agressietraining	1 maand onvoorwaardelijk proeftijd 2 jaar
2 maanden voorwaardelijk	2 maanden waarvan 1 maand voorwaardelijk (recidive)	4,5 jaar	1 maand onvoorwaardelijk met proeftijd van 2 jaar (1e keer)
4,5 jaar	2 maanden + cursus	2 maanden waarvan 1 maand voorwaardelijk (recidive)	6 maanden onvoorwaardelijk
4 maanden onvoorwaardelijk + agressietraining	4 maanden onvoorwaardelijk en een proeftijd van 2 jaar + agressietraining (2 ^e keer)	2 maanden + cursus	2 weken voorwaardelijk
2 maanden waarvan 1 maand voorwaardelijk (recidive)	2 weken + schadevergoeding aan SO	4 maanden onvoorwaardelijk en een proeftijd van 2 jr. + agressietraining (is de 2 ^e keer)	1 maand
2 maanden + cursus	4 maanden + 150 euro boete	4 weken (aanstichter)	1500 euro boete + 4 maanden voorwaardelijk proeftijd van 3 jaar
2 weken	2 weken (had al voorwaardelijk gehad)	4 maanden + 150 euro boete	14 dagen voorwaardelijk proeftijd 1 jaar
2 weken	Ook agressie-regulatietraining	2 weken	Taakstraf en 1 jaar gevangenisstraf
1 maand + 150 euro boete	1 jaar + cursus sociale vaardigheden + schade vergoeden	1 maand onvoorwaardelijk en 1 maand voorwaardelijk en geldboete 500 euro	2 maanden + cursus
1 maand onvoorwaardelijk 1 maand voorwaardelijk geldboete 500 euro	1 maand onvoorwaardelijk + voorwaardelijk 2 weken en 1 maand voorwaardelijk + geldboete 500 euro	2 jaar + vergoeden schade (met opzet, niet voor het eerst)	
2 jaar (met opzet, niet voor het eerst)	4 maanden onvoorwaardelijk + proeftijd van 2 jr. + agressietraining (2 ^e keer geweldspieg en kort geleden)	4 maanden onvoorwaardelijk met proeftijd van 2 jaar en agressietraining (2 ^e keer geweldspieg)	

7 dagen	2 weken	7 dagen	
8 maanden	2 weken + 2 weken voorwaardelijk tenuitvoerleggen	2 weken	
2 weken	10 maanden	2 weken en cursus	
6 maanden	2 weken	4 weken voorwaardelijk (is eerder veroordeeld, jet anderen op)	
4 maanden	2 weken (hij is recentelijk veroordeeld)	4 weken	
1 week + 1 week Voorwaardelijk ¼ v.d. schade vergoeden	2 jaar + cursus	6 maanden	
1 week voorwaardelijk	2 weken + cursus	4 maanden waarvan 2 voorwaardelijk proeftijd van 3 jaar	
2 jaar + cursus	6 maanden	Cursus conflict- hantering 2 weken onvoorwaardelijk 2 weken voorwaardelijk + ¼ v.d. schade vergoeden	
4 maanden onvoorwaardelijk + proeftijd van 2 jr. + agressietraining (2e keer geweldspleging)	2 maanden voorwaardelijk	2 maanden voorwaardelijk (is eerder veroordeeld)	
	4 maanden waarvan 2 voorwaardelijk proeftijd van 3 jaar.	2 weken waarvan 1 week voorwaardelijk proeftijd 2 jaar	
	2 weken voorwaardelijk + 2 weken onvoorwaardelijk + ¼ v.d. schade vergoeden	8 maanden onvoorwaardelijk	
	2 weken waarvan 1 week voorwaardelijk met proeftijd van 2 jr.	6 weken	
	2 weken + 150 euro boete	6 weken	
	4 weken		
	4 weken (ook i.v.m. eerdere voorwaardelijke veroordeling)		

Geldboete ronde 1			
Cas	Mark	Simon	Jim
Taakstraf en geldboete 500 euro			1 maand voorwaardelijk + geldboete van 150 euro
			150 euro
			150 euro

13.9.6 *Voorbeeld van notitiewijze burgerfora type C, uit burgerforum voorjaar 2011 Leeuwarden*

Basiscase	
Geldboete (aantal)	17
Laagste (euro)	€ 0,--
Hoogste (euro)	€ 15.440,--
Taakstraf (aantal)	6
Laagste (duur)	180 uur
Hoogste (duur)	250 uur
Celstraf (aantal)	7
Laagste (duur)	3 maanden
Hoogste (duur)	1 jaar
Combinaties (aantal)	
Combinaties (aantal/duur)	
Overig	

13.9.7 *Voorbeeld van notitiewijze burgerfora type D (alleen toevoeging ten opzichte van C weergegeven), uit burgerfora voorjaar 2012 (samenvattend verslag)*

Variatie 1: 's nachts

	Utrecht	Amsterdam	Den Haag	Leeuwarden ²	Bandbreedte per straf
Hoger			4	6	
Lager			-		
Zelfde	Meesten		12	21	

Variatie 2: bewoners waren thuis

	Utrecht	Amsterdam	Den Haag	Leeuwarden	Bandbreedte per straf
Hoger	Meesten		11	20	
Lager			0		
Zelfde			2	7	

Variatie 3: meerdere daders

	Utrecht	Amsterdam	Den Haag	Leeuwarden	Bandbreedte per straf
Hoger			5	19	
Lager			0		
Zelfde	Meesten		9	7 (en 1 weet het niet)	

Variatie 4: woning is overhoop gehaald

	Utrecht	Amsterdam	Den Haag	Leeuwarden	Bandbreedte per straf
Hoger			5	23	
Lager			0		
Zelfde			10	4	

2 Waar 'Leeuwarden' staat, lijkt Arnhem te worden bedoeld.

13.9.8 *Voorbeeld van notitiewijze burgerfora type E (alleen toevoeging ten opzichte van D weergegeven), uit burgerforum najaar 2013 Haarlem*

Ranken: verschillende soorten ontucht met minderjarigen

Bij onderstaande vormen van ontucht gaat het telkens om een 13 jarig kind en een 30-jarige volwassene (als dader). Vindt u dat er een verschil is in ernst? Geef onderstaande situaties telkens een “rapportcijfer” (1 t/m 11), waarbij geldt: hoe hoger het cijfer, des te zwaarder vindt u dat de dader gestraft moet worden.

Totaaloverzicht

Rapportcijfer	Man trekt jongen af	Man pijpt de jongen	Jongen moet de man pijpen	Jongen moet de man aftrekken	Man en meisje hebben geslachtsgemeenschap	Man neemt jongen van achteren	Vrouw en jongen hebben geslachtsgemeenschap	Jonge neemt man van achteren	Man tongzoent met meisje	Meisje wordt ertoe bewogen zichzelf naakt te laten zien voor de webcam	Meisje wordt ertoe bewogen zichzelf te vingeren voor de webcam
1									2	8	
2	1								4	1	4
3	3						1		4	2	5
4	3						1	3		1	2
5		4		2			1	2	1		
6		3		3		1		1	1		1
7	2	2	2	3			2	3		2	2
8	5	3	3	4	2	1	3	1	6	3	2
9	3	3	6	3	1	1	6	3	1		
10	1	1	3		7	2	2	5		1	2
11	2	4	6	5	10	15	4	2	1	2	2

13.9.9 *Uitsnede 'open velden' in onderzoek naar het 'maatschappelijk middenveld', uitgevoerd door het OM*

001	bij anders al toegelicht	002	mishandeling is strafbaar	003	geld doet het meeste pijn
004	taakstraf uitdienen in dierenasyl, kinderboerderij of zorgboerderij	005	nee	006	De vraag is niet goed te beantwoorden, omdat hij te algemeen is, maar ik vind dierenmishandeling gewoon niet goed
007	ja	008	Je moet overtreders van de wet aanpakken op het aspect wat hun het meeste raakt. Als bij dierenmishandeling het doel was om te besparen op bedrijfsvoering is een geldboete op zijn plaats. Bij mishandeling uit baldadigheid past eerder een taakstraf, b.v. werk op een kinderboerderij of bij een dierenarts	009	Keihard aanpakken dan laten ze het voortaan wel uit het hoofd
010	Ik vind dat absoluut niet kunnen en ik vind dat deze mensen zelf ook maar een jaartje mogen brommen	011	Bij dierenmishandeling is er meestal meer aan de hand op psychiatrisch gebied. Daarom ook behandeling	012	Moeilijk aan te geven de kwesties kunnen zeer uiteenlopend zijn qua ernst
013	boete 50000/100000 en 6 maanden zitten rest van het leven voorwaardelijk – dan denken ze wel 2x na	014	hoogte van de strafmaat is afhankelijk van het aantal door de mishandeling getroffen dieren	015	werken bij een dierenambulance of asiel
016	Raak ze in hun portomonaie en opsluiting zodat ze voor de volgende keer ze twee keer nadenken	017	dier kan zich niet verweren	018	de soort straf en de hoogte van de boete of lengte van de (taak) straf hangt sterk af van de mate van mishandeling. Als iemand met opzet dieren doodt vind ik gevangenisstraf op zijn plaats, maar liever in combinatie met een taakstraf in bv. een asiel

19	mens en dier zijn allemaal belangrijk	020	mishandeling 1 of 2 dagen – doden 5 dagen	021	d.m.v. een taakstraf komt men er dan ook niet zo makkelijk er mee weg
022	geen mening	023	de gevangenisstraf om toch een duidelijk statement te maken (ook naar het publiek toe) en de taakstraf om de verdachte sociaal bewuster te maken	024	Taakstraffen meteen afschaffen
025	dsada	026	strenger straffen is noodzakelijk anders leren ze het nooit	027	Een geldboete voelt de dader direct in zijn/ haar portemonnee
028	geld is voor veel mensen het belang- rijkste	029	Ik denk dat dergelijk daders pas echt gaan nadenken over hun handelen als ze een serieuze straf krijgen	030	kan niet hard genoeg gestraft worden
031	geen	032	geen medelij	033	Ze zouden met die mensen het zelfde moeten doen wat ze de dieren ook aan doen
034	Nee	035	Afhankelijk van de zwaarte van de mishandeling 20 tot 100 uur. Men moet wel weten dat men met iets levends bezig is	036	als een dier opzettelijk gedood wordt dan vind ik dat daar een zwaarder gevangenis- straf tegenover moet staan dan wanneer het gaat om mishandeling
037	is het zelfde als je een mens mishandelt	038	en het liefst bij een instantie die goed doet voor dieren (bijv. een asiel)	039	test

13.9.10 Eerste casus verkrachting Burgerforum voorjaar 2011 Rotterdam

Verkrachting in een hotel

Tom, een 43-jarige man is voor zijn werk in een hotel. Hij zit er al een paar dagen, en mist vooral in de avond gezelschap. Meestal zit hij dan in de bar en drinkt wat.

Op een avond maakt hij kennis met een vrouw aan de bar. Elise blijkt ook in het hotel te zijn voor een conferentie. Ze praten een tijd, drinken samen een paar drankjes, en het is allemaal heel gezellig.

Om een uur of 11 zegt Elise dat ze naar bed gaat. Tom heeft inmiddels aan haar sleutel gezien dat ze in een kamer op de 6e verdieping zit. Tom zegt dat hij daar ook een kamer heeft, en "gelijk met haar meeloopt".

Aangekomen bij haar kamer, als ze net de deur heeft opengedaan, probeert hij haar te zoenen. Elise zegt hem dat hij weg moet gaan, maar ze wordt naar binnen geduwd. Ze roept nog 'nee', maar op de vloer van haar kamer wordt ze verkracht.

Zodra hij weg is waarschuwt ze de politie. Ze doet aangifte en vertelt de politie dat zij geen enkel signaal heeft afgegeven dat zij zijn [sic, LN] had in seks. Ook had zij geen alcohol gedronken die avond.

Art 242 Wetboek van Strafrecht, Verkrachting

Maximumstraf:

12 jaar gevangenisstraf

76.000 euro

240 uur werkstraf

Een combinatie van alle drie kan ook

Als sprake is van meer feiten kan de straf met een derde worden verhoogd

Resultaten

Basiscase	
Geldboete (aantal)	15
Laagste (euro)	€ 500,--
Hoogste (euro)	€ 76.000,-- (maximum)
Taakstraf (aantal)	11
Laagste (duur)	80 uur
Hoogste (duur)	240 uur (maximum)
Celstraf (aantal)	24
Laagste (duur)	6 maanden
Hoogste (duur)	12 jaar (maximum)
Combinaties (aantal)	19
Combinaties (aantal/duur)	
Overig	Opmerkingen: – De burgers die voor een combinatie hebben gekozen, zijn tevens meegenomen bij de aantallen en hoogste en laagste duur/hoogste en laagste geldbedragen van de strafsoorten die apart zijn weergegeven. – Alleen onvoorwaardelijke straffen zijn meegenomen in dit schema.

13.9.11 *Codeboek analyse interviews**Toelichting*

- Codes 1 tot en met 9 zijn voor aanvang van het coderen (na eerste lezing van de transcripten) ontworpen.
 - Codes W, X en Y zijn later, tijdens het coderen, toegevoegd.
1. Waarom organiseerde het OM burgerfora?
[meerdere codes per interview mogelijk]
 - (a) Het moest van de leiding/ Harm Brouwer
 - (b) We wilden maatschappelijk draagvlak voor de richtlijnen
 - (c) We moesten de richtlijnen/ BOS-Polaris herzien, die waren verouderd
 - (d) we wilden toetsen of we het niet helemaal verkeerd zagen/ nieuwe inzichten opdoen
 2. Hoe was de sfeer op de burgerfora?
[één code per interview mogelijk]
 - (a) goed
 - (b) slecht
 - (c) kan ik me niet herinneren
 - (d) niet op een burgerforum aanwezig geweest
 - (e) niet gevraagd/ geen antwoord
 3. Toelichting op de sfeer / gang van zaken
[meerdere codes per interview mogelijk]
 - (a) was er wel/niet gelegenheid voor discussie? (bijv. gingen burgers eerst met elkaar in overleg, of moesten zij juist direct antwoorden) deliberatie/ informatie.
 - (b) waren er 'roepstoeters' of mensen die de discussie kaapten?
 - (c) kon iedereen aan het woord komen en zeggen wat hij/zij wilde (of niet)?
 - (d) andere opmerkingen over de gang van zaken
 - (e) anders, namelijk...[toelichten in comment]
 4. Welke van de volgende onderwerpen werden er in dit interview spontaan (dus niet na een daarop gerichte vraag) genoemd in relatie tot de burgerfora?
[meerdere codes per interview mogelijk]
 - (a) burgers waren verrassend mild
 - (b) de burgers die erop afkwamen waren niet representatief/ overwegend blank/ ouder/ een 'bepaalde groep' enz.
 - (c) we wilden uit de ivoeren toren
 - (d) je hoort vaak dat burgers ontevreden zijn over opgelegde straffen
 - (e) we moeten niet onze oren laten hangen naar (het ongenueanceerde deel van) het publiek
 - (f) anders, namelijk:... [toelichten in comment]

5. Is het primaire doel van burgerfora het consulteren van burgers (het halen van informatie) of is het primaire doel het informeren van burgers (het brengen van informatie)?

[één code per interview mogelijk]

- (a) consultatie
- (b) informeren
- (c) 50-50
- (d) weet ik niet

6. Over de **consultatie-functie** (1): Wat is nu daadwerkelijk de invloed van de burgerfora op de richtlijnen?

[één code per interview mogelijk]

- (a) weet ik niet
- (b) niets
- (c) ik weet één voorbeeld, namelijk mensen thuis/ niet thuis bij inbraak
- (d) ik weet één voorbeeld, namelijk anders (...)
- (e) we hebben ze meer dan eens gebruikt, en dat ging als volgt (...)

7. Over de **consultatie-functie** (2, toelichting): Wat is nu daadwerkelijk de invloed van de burgerfora op de richtlijnen?

[meerdere codes per interview mogelijk]

- (a) gang van zaken, van burgerfora naar LCS
- (b) de antwoorden hadden een enorme spreiding (en waren daarom moeilijk leesbaar)
- (c) andere bronnen van invloed dan burgers (richtlijnen zijn óók gebaseerd op bijv. jurisprudentie, bepaalde werkgroepen binnen OM, enz)
- (d) systematiek/ samenhang richtlijnen niet overhoop halen
- (e) We hebben er het gevoel aan overgehouden: onze oorspronkelijke uitgangspunten waren wel goed
- (f) We hebben het gebruikt ter inspiratie/ we hebben het 'opiniërend' gebruikt
- (g) ik weet het niet.
- (h) anders...

8. Over de **informatiefunctie**:

[meerdere codes per interview mogelijk]

- (a) Burgerraadplegingen zijn ook bedoeld als PR.
- (b) Relatie OM-Samenleving moet verbeterd worden.
- (c) Effect burgerfora op beeldvorming OM

9. De toekomst van burgerraadplegingen

[één code per interview mogelijk]

- (a) jammer dat burgerfora zijn gestopt
- (b) niet jammer

W. Hoe ziet de toekomst er wel uit?

- in de toekomst wel/ geen fora
- digitaal/ niet digitaal

X. Overig. Citaten die elders niet geplaatst konden maar wel de moeite waard zijn

Y. Hier wat algemene citaten over 'het' publiek plaatsen.

- Denkbeelden over 'het' publiek
- Vraag of het publiek in algemene zin invloed zou moeten hebben op de strafrechtspleging.

